

Dorpsvisie Jellum-Bears 2023 - 2028

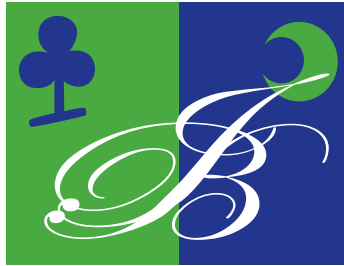

Colofon

De dorpsvisie is een uitgave van Doarpsbelang Jellum-Bears en is ook te vinden op www.jellumbears.nl.

Deze dorpsvisie is gedrukt op een milieuvriendelijk, crèmekleurige papiersoort met het EU Ecolabel én het FSC keurmerk. Het is chloorvrij gebleekt en bevat geen optische witmakers.

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe dorpsvisie van Jellum en Bears. Deze is door en voor alle bewoners samengesteld. Met deze geactualiseerde dorpsvisie willen we het authentieke karakter en de leefbaarheid in Jellum en Bears voor de toekomst borgen.

De nieuwe dorpsvisie heeft enige jaren vertraging opgelopen doordat begin 2020 Corona uitbrak. Het virus hield ons land bijna twee jaar in de ban. Fysiek vergaderen werd online vergaderen en groepsbijeenkomsten mochten niet doorgaan wegens het gevaar van besmetting. Om het leed enigszins te verzachten heeft het Doarpsbelang twee jaar achtereen huis aan huis rond de jaarwisseling olieballen uitgedeeld.

Het schrijven van een dorpsvisie voor Jellum-Bears dwingt ons allen om na te denken over de toekomst van onze dorpen. Het doel is om als dorpsgemeenschap een gezamenlijke richtlijn te hebben voor ontwikkelingen in de toekomst en die zelf te sturen, passend binnen de schaal en het karakter van de beide dorpen.

Ook dient de dorpsvisie als een document waarop Doarpsbelang en andere verenigingen zich kunnen richten om tot concrete uitvoering van plannen te komen. Het gaat daarbij niet om de mooie woorden en plaatjes, het gaat vooral om een beleidsplan voor de toekomst, een werkboek waaraan iedereen een bijdrage kan leveren.

In de belangenbehartigende rol voor de inwoners van Jellum en Bears zal het Doarpsbelang deze dorpsvisie steeds als vertrekpunt kiezen voor haar doen en laten.

Bij de uitwerking van de visie in concrete ideeën, oplossingen en besluiten worden de inwoners van beide dorpen actief betrokken en wordt hun inbreng gevraagd. Alles voor een mooie en veilige leefomgeving waar we nog heel lang met veel plezier van hopen te genieten.

Bestjoer Doarpsbelang Jellum-Bears

Februari 2023

VOORWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	4
INLEIDING	5
DE DORPEN JELLUM EN BEARS	6
WONEN, WOON- EN LEEFSITUATIE EN VEILIGHEID	7
VERKEER, VERVOER EN VEILIGHEID	9
VOORZIENINGEN, ACTIVITEITEN EN VERENIGINGSLEVEN	11
SPORTACCOMMODATIE EN DORPSHUIS	13
RECREATIE, TOERISME EN CULTUUR	15
DOARPSBELANG EN GEMEENTE	17
NAWOORD	19

Inleiding

Werkwijze voor deze dorpsvisie

In de dorpsvisie worden thema's besproken die belangrijk zijn voor de leefbaarheid in onze dorpen. Te denken valt aan zaken als wonen, leefomgeving, veiligheid, voorzieningen, toerisme en recreatie, duurzaamheid en andere ontwikkelingen. Deze dorpsvisie wordt de leidraad naar de toekomst en wordt ingezet als werkboek die ruimte biedt om gaandeweg plannen en ideeën bij te sturen of nieuwe toe te voegen.

Om tot een nieuwe dorpsvisie te komen heeft het Doarpsbelang zich breed georiënteerd op de wensen en ideeën die er in de dorpsgemeenschap leven. Dit is gebeurd door een Running Dinner met een vijfgangen hapjesmenu te organiseren. Activiteiten met eten worden altijd goed bezocht dus vandaar deze ludieke opzet. Voorafgaand werden huis aan huis placemats rondgebracht waarop iedereen alvast ideeën en wensen kon schrijven voor de 'basis-ingrediënten' voor een nieuwe dorpsvisie. Deze placemats werden van tevoren ingeleverd of meegenomen. Dit zorgde voor een gezellige en geslaagde Running Dinner met een goede inbreng van veel bewoners.

Vervolgens is er overleg geweest met de besturen van diverse verenigingen die in Jellum-Bears actief zijn. De reacties zijn verwerkt en heeft de nieuwe dorpsvisie opgeleverd. Deze is tijdens de jaarlijkse ledenvergadering gepresenteerd en uitgedeeld.

Terugkijkend op de oude dorpsvisie zijn de afgelopen jaren een aantal mooie doelen bereikt:

- Afronden herinrichting Hegedyk.
- Herinrichting sportterrein en -hokje met voetbaldoelen
- Financiering Doarpsbelang door uitgeven van certificaten ter waarde van 100 euro t.b.v. de nieuwe sportaccommodatie
- Nieuwe straatverlichting Bears
- Beveiliging spoorovergang tussen Bears en Fûns
- Twee AED 's geplaatst
- Glasvezelnet is in uitvoering
- De energiecoöperatie 'Meiïnoar Grien' is opgericht met een eigen bestuur van bewoners uit Jellum en Bears.

De dorpsvisie is bedoeld voor alle inwoners van Jellum en Bears. Alle bewoners die de komende jaren nieuw komen wonen, krijgen persoonlijk een bezoek van een bestuurslid met de vraag of ze lid willen worden van het Doarpsbelang. Ze krijgen deze dorpsvisie aangeboden zodat ze weten wat er in onze dorpen leeft. We hopen dat het uitnodigt om een actieve, vrijwillige bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in onze dorpen.

De dorpsvisie is ook te vinden op www.jellumbears.nl

Deze placemat werd huis aan huis verspreid om de bewoners uit te nodigen om hun ideeën en wensen aan te leveren voor de nieuwe dorpsvisie.

De dorpen Jellum en Bears

Jellum-Bears is al sinds jaar en dag een tweelingdorp met elk hun eigen karakter. Dit wordt grotendeels bepaald door de structuur van de dorpen.

Jellum is een lintdorp van ruim een kilometer lengte langs de Hegedyk, de oude zeedijk van de voormalige Middelse.

Bears daarentegen bestaat uit een dorpskom en een cluster van woningen op de Skoalhoeke. De dorpskern van Bears wordt algemeen beschouwd als een historisch waardevol dorpsaanzicht.

Door de bouw van woningen langs de Hegedyk zijn de dorpen Jellum en Bears vrijwel aan elkaar vastgegroeid.

Jellum-Bears heeft een dorpsgemeenschap van ongeveer 284 personen*. Het aantal inwoners van de beide dorpen is de laatste jaren vrijwel gelijk gebleven.

Ondanks de ligging dichtbij de stad Leeuwarden hebben de beide dorpen een echt plattelandskarakter. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de bebouwing, oude en nieuwe huizen, geen nieuwbouwwijk, de bedrijfsmatige activiteiten zoals melkveehouderijbedrijven en aan de landbouw verwante bedrijvigheid, het gebruik van de Friese taal, en het open landschap.

De bewoners wonen en leven in het algemeen met veel plezier en naar grote tevredenheid in Jellum en Bears. Het weidse uitzicht, de rust, de ruimte, de stilte en de vrijheid worden hoog gewaardeerd. Het is dan ook begrijpelijk dat men deze waarden ook voor de toekomst wil bewaren.

Naast de ruimtelijke kwaliteiten worden ook de saamhorigheid, de veiligheid, het dorpse karakter en de “mienskipssin” genoemd als belangrijke factoren die het leven en wonen in Jellum en Bears aangenaam maken.

Sinds de gemeentelijke herindeling in 2018 behoort Jellum-Bears tot de gemeente Leeuwarden. Om de leefbaarheid van onze dorpen in tact te houden ziet Doarpsbelang een belangrijke taak om de gemeentelijke ontwikkelingen goed te blijven volgen. Ze moet als belangenbehartiger optreden en de gesprekspartner zijn voor de gemeente en andere instellingen en organisaties.

Maar net zo belangrijk is de inzet en betrokkenheid van de inwoners zelf voor de eigen gemeenschap om de leefbaarheid in stand te houden.

* bron: <https://leeuwarden.incijfers.nl/> en <https://friesland.databank.nl/>

Wonen, Woon- en leefomgeving en Veiligheid

Van 1 februari tot 1 maart 2021 konden de inwoners van alle dorpen in de gemeente Leeuwarden de vragenlijst 'Wonen in de dorpen' invullen. De vragen zijn samengesteld met de inbreng van een aantal dorpsbelangen. De uitkomsten van de enquête én de wensen die tijdens het Running Dinner zijn genoemd, zijn in dit hoofdstuk verwerkt.

Wonen

In Jellum-Bears zijn ongeveer 110 woningen. De bewoning in Jellum ligt grotendeels langs de ruim één kilometerlange Hegedyk, de zeedijk van de voormalige Middelzee. Op enkele plekken is enige concentratie van woningen maar verder is het los van structuur. Bij de kruising met de Smidshoeke richting Hilaard is flink wat bebouwing en iets zuidelijker ligt de kerkbuurt, waarbij de kerk op een iets verhoogd kerkhof aan de zijde van het oudland staat. De woningen ertegenover staan in het nieuwanland.

Het terpdorp Bears is vanaf de Hegedyk met twee smalle wegen ontsloten waardoor het dorp een U-vorm heeft gekregen. Bij de kruising met de Hegedyk ligt een buurtje aan weerszijden van de noordelijke arm van de Bearsterdyk. Naar de kern toe staan een paar flinke boerderijen en dan volgen na de bocht veelal vrijstaande, lage huizen die de weg uitsluitend aan de westelijke zijde begeleiden.

Alle woningen zijn in particulier bezit, een aantal daarvan wordt (permanent) verhuurd. Jellum-Bears kent geen sociale huurwoningen. De conditie en onderhoudstoestand van de woningen, en daarmee het aanzicht van de dorpen, is in het algemeen bijzonder goed. In het gemeentelijke ontwerpbestemmingsplan voor Jellum-Bears is niet voorzien in de mogelijkheid tot incidentele nieuwbouw.

Voor starters is het momenteel lastig zich te vestigen in Jellum-Bears. Gezien de ligging van de dorpen t.o.v. de stad Leeuwarden en verschillende doorgaande

wegen, is daar wel animo voor. Specifieke woningen voor senioren zijn er niet in Jellum-Bears. De wens van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, mede ingegeven door maatschappelijke ontwikkelingen, wordt tot nu toe op individuele wijze ingevuld. Voorzieningen voor ouderen zijn er wel in het naastgelegen dorp Weidum, waarmee Jellum-Bears een natuurlijke verbinding heeft.

De bevolkingsopbouw in de gezamenlijke dorpen is nog vrij compleet, ondanks dat er geen school is, wonen er wel jonge gezinnen. Er is wel een toename van het aantal ouderen boven de 60 jaar maar in verhouding niet meer dan in andere dorpen.

De schoolgaande jeugd in de basisschoolleeftijd gaat veelal naar Weidum, maar ook Mantgum en Deinum hebben een basisschool op redelijke afstand. De jeugd voor het voorgezet onderwijs gaat overwegend naar Leeuwarden.

Omgeving

Aan de noordkant van Jellum zijn voorjaarsbloeiërs geplant die het aangezicht een vrolijk karakter geeft. De bermen aan beide zijden worden een aantal keren per jaar gedeeltelijk gemaaid. De rest blijft ongemoeid. Bij Uniasate staan verschillende appel- en perenbomen. Jaarlijks wordt hier een activiteit georganiseerd om de rijpe vruchten te plukken. Aan de zuidelijke weg naar Bears ligt volkstuin "de Wrotters".

Het fietspad naar Fûns is ingezaaid met éénjarige zomerbloeiërs. Dit was destijds een project van Bijenlint geïnitieerd door Nij Baarderadiel.

Veiligheid

Met betrekking tot het wonen en leefomgeving voelt men zich veilig in Jellum-Bears, er worden geen punten ter verbetering genoemd.

Gewenste situatie

- Een terugkerend onderwerp is het realiseren van betaalbare woningen. Een aantal inwoners hebben onderzoek gedaan bij jongeren wat de mogelijkheden zijn in de bestaande woonsituaties en/of nieuwbouw.
- De optie om huurhuizen te bouwen wordt genoemd.
- De ouderen willen zolang mogelijk in onze dorpen blijven wonen. De wens bestaat om kleinere woonvoorzieningen voor ouderen te realiseren.
- Op een enkele plek is wellicht verdichting van het bebouwingslint mogelijk, hier is echter wel een stedenbouwkundig een cultuurhistorisch / landschappelijke afweging vanuit de gemeente voor nodig.

- Waar mogelijk herbestemming van grote “pleatsen”. Deze lenen zich voor het toevoegen van appartementen voor zowel jongeren, ouderen als alleenstaanden die indien nodig, elkaar kunnen ondersteunen.
- Wellicht een coöperatie oprichten en gezamenlijk iets kopen, “eigen” woonbeleid.
- Woonboten en tiny houses worden ook genoemd als ideeën.
- Algemene verduurzaming in wonen en voedsel.
- Meer biodiversiteit in de bermen en het landschap, bv. bloemenmengsels, bijenlint, voorjaarsbloeiërs, minder maaien en aanleg dorpstuin. Deze punten worden aangedragen om de natuur te ondersteunen.
- Straatverlichting uit na 23.00 uur.
- Verbetering toegangspad naar Uniastate (groenonderhoud)

Demografische gegevens Jellum-Bears

Bronnen: <https://leeuwarden.incijfers.nl/> en <https://friesland.databank.nl/>

Bevolkingsontwikkeling	Bevolking totaal Jellum-Bears
2000	275
2005	280
2010	275
2015	280
2021	282

Ontwikkeling huishoudens	Huishoudens totaal
2000	105
2005	115
2010	115
2015	110
2021	106

Bevolking - Jellum/Bears	2018	2021
0 t/m 9 jaar	32	33
10 t/m 19 jaar	43	39
20 t/m 29 jaar	15	21
30 t/m 39 jaar	23	13
40 t/m 49 jaar	45	41
50 t/m 59 jaar	59	61
60 t/m 69 jaar	39	34
70 t/m 79 jaar	28	33
80 t/m 89 jaar	3	6
90 t/m 99 jaar	1	1
100 jaar en ouder	0	
Totaal	288	282

Huishoudens Jellum-Bears	2018	2021
Alleenwonend	20	25
Eenoudergezin	7	5
Samen zonder relatie, zonder kind	13	5
Samen met relatie, zonder kind	32	29
Samen zonder relatie, met kind	8	11
Samen met relatie, met kind	23	29
Overig	5	2
Totaal	108	106

Eigendomsverhoudingen	Jellum-Bears
Voor 1920	60
1920-1945	14
1945-1970	10
1970-1990	15
1990-2010	11
2010 of nieuwer	1

Woningtype 2020	Jellum-Bears
Vrijstaande woningen	97
Twee-onder-een-kap woningen	7
Hoekwoningen	0
Rijwoningen	0
Appartementen	0
Kamer	0
Ouderen	0
Overig	7
Totaal	111

Bears is met een U-vormige doorgaande weg verbonden aan de Hegedyk. Voor de toegangswegen naar Bears geldt dat het twee-richtingswegen zijn. De zuidelijke toegangsweg is een zeer smalle weg. Voor fietsers en voetgangers geldt hier dat gemotoriseerd verkeer voor gevaarlijke situaties kan zorgen. De bermen zijn steil en smal en bieden geen uitwijkmogelijkheden.

Vanaf de kerk van Bears loopt een historisch pad naar Fûns. Het geeft bewoners van Jellum-Bears maar ook voor omliggende dorpen de mogelijkheid om mooie ommetjes te maken.

Jellum ligt aan de Hegedyk, een doorgaande weg waarvan niet alleen de bewoners van Jellum-Bears maar ook de omliggende dorpen gebruik wordt gemaakt. Naast de weg ligt een vrijliggend fietspad die fietsers een veilige route naar Leeuwarden biedt.

De verkeerswerkgroep Hegedyk van Doarpsbelang Jellum-Bears is, in nauwe samenwerking met de voormalige gemeente Littenseradiel, van 2008-2018 bezig geweest om de herinrichting van de Hegedyk te realiseren. Dit is in drie fasen uitgevoerd en in 2018 afgerond. Niet alleen de verkeersveiligheid maar ook het aanzien van het dorp Jellum is daardoor verbeterd. Toch ervaren bewoners op sommige plekken nog steeds hinder van het te hard rijden.

Zowel in Jellum als in Bears is in het seizoen sprake van veel landbouwverkeer. De hoge en brede machines worden ervaren als dreigend en gevaarlijk. Jellum-Bears is aangesloten op de busverbinding van Leeuwarden - Sneek v.v., de bus rijdt op

werkdagen tijdens de spitsuren. De bewoners maken grotendeels gebruik van vervoer met eigen auto of fiets. De treinverbinding tussen Leeuwarden en Sneek rijdt langs de beide dorpen maar heeft er geen opstapplaats. De dichtstbijzijnde treinstations liggen in Mantgum en in Deinum.

Gewenste situatie

De veiligheid van landbouwvoertuigen en het verkeersgedrag van bestuurders van grote tractoren, kranen e.d. in de bebouwde kom van de dorpen kan beter. Dit punt vraagt herhaaldelijk aandacht. Het is van groot belang dat bestuurders van de grote tractoren met aangekoppelde werktuigen zich voortdurend bewust zijn van hun positie op de openbare weg en daarop hun rijgedrag aanpassen. Waar mogelijk moet dit verbeterd worden, zonder dat dit de betreffende bedrijven in hun exploitatie hoeft te belemmeren.

Actiepunten

- Meer verkeersremmende maatregelen
- Oversteekplaats Skoalhoeke en Smidshoeke
- Fietspad Hilaard-Jellum
- Bushokjes opknappen
- Informatiepanelen plaatsen
- Aandacht vragen voor rijgedrag van landbouwverkeer
- Behoud mogelijkheden openbaar vervoer
- Deelauto
- Betonblokken langs fietspad Jellum verwijderen
- Bordjes vervangen/verwijderen
- Onderhoud berm Bearsterdyk

Voorzieningen, activiteiten en verenigingsleven en sport

Jellum-Bears heeft een rijk gezamenlijk verenigingsleven dat door vrijwilligers in stand wordt gehouden.

Overzicht verenigingen:

- Doarpsbelang Jellum-Bears
- Doarpshûs d' Ald Skoalle
- Tonielferiering Nij Libben
- Biljertklup
- Kaartklup Harten Aas
- Merkekommisje
- Keatsklup De Twa Doarpen
- Revanche-Freulekommisje
- Begraffenisferiening Jellum/Bears
- Stichting Uniastate
- Theaterkerk het Mammemahuis
- Koöperaasje Meiïnoar Grien
- Er hangt in beide dorpen een AED

Ieder jaar wordt er 'merke' gevierd. Dit dorpsfeest is beurtelings in Jellum (op het kaatsveld) en in Bears (in het dorpshuis).

Dorpshuis d' Ald Skoalle in Bears is de thuisbasis voor het verenigingsleven van Jellum en Bears. Hier worden regelmatig activiteiten georganiseerd voor en door de bewoners.

Op de tennisbanen bij eetcafé Jonker Sikke worden tennislessen aangeboden.

Het jaarlijkse kaatsevenement de revanche Freule wordt georganiseerd in augustus.

De Jeu de boules baan op het sportveld wordt wekelijks gebruikt door een groep bewoners. Zwemmen in de haven en de Bearsterfeart bij het picknickplek is mogelijk en hiervan wordt intensief gebruikt gemaakt door de dorpsjeugd en hun leeftijdsgenoten.

In beide dorpen is een speeltuin aanwezig die wordt onderhouden door de gemeente.

Stichting Uniastate verzorgt twee keer per jaar een kunstexpositie in de kerk. Elke expositie is gedurende 3 maanden te bezichtigen. Daarnaast zijn er orgelconcerten, worden er voor de basisscholen openluchtklassen gehouden en is de kerk en de luchtspiegeling een gewilde trouwlocatie.

De gastvrouwen en gastheren geven een rondleiding waarbij aandacht is voor de historie van de 12e-eeuwse kerk en de geschiedenis van de familie Unia. Er is veel literatuur beschikbaar over Staten en Stinsen en het is nog steeds mogelijk een kerkelijke activiteit te houden zoals een rouwdienst of een huwelijksplechtigheid.

Het terrein rondom de luchtspiegeling met de Alde Poarte is bij uitstek geschikt voor velerlei activiteiten: van openluchttheater en -concerten tot trouwplechtigheid en bedrijfspresentaties.

Nij Libben is de toneelvereniging waar veel inwoners, jong en oud, graag met toneel en theater bezig zijn. Beide dorpen hebben prachtige locaties die zeer geschikt zijn voor toneelvoorstellingen. Zo zijn er al voorstellingen geweest in het Jellumer bos en op het Uniastate terrein in Bears. De meeste toneelvoorstellingen vinden plaats in dorpshuis 'd Ald Skoalle.

Theaterkerk het Mammemahuis is vernoemd naar de Mammema State, dat ooit tegenover de kerk stond. De kerk is de laatste rustplaats van Jonker Sicke van Dekema (1548-1625) die in de grafkelder, onder het podium van het Mammemahuis begraven is. Het Mammemahuis is een leer- en beleefhuis; educatief, museaal, muzikaal en theatraal. Het biedt mogelijkheden voor evenementen, feestjes, vergaderingen, (theater)diners, lezingen en presentaties.

Doarpsbelang stelt jaarlijks € 2000,- subsidie beschikbaar voor activiteiten.

Een aantal keer per jaar komt er vanuit Doarpsbelang en dorpshuis een gezamenlijke nieuwsbrief. De jaarlijkse AED-cursus wordt gratis aangeboden door het Doarpsbelang.

De activiteitenagenda en alle informatie van de verenigingen is ook te vinden op www.jellumbears.nl.

Het verenigingsleven en daarmee ook de leefbaarheid en gezelligheid komt steeds meer onder druk te staan doordat steeds minder bewoners in een bestuur willen plaatsnemen. Dit baart grote zorgen.

Gewenste situatie

- Duidelijkheid over welke mogelijkheden dorpsbewoners hebben wat betreft het gebruik van het dorpshuis en de sportaccommodatie.
- Meer organiseren voor kinderen, overleggen met de jeugd waar behoefte aan is maar ook vaste gezellige avonden voor bewoners.
- Bij verwelkomen nieuwe bewoners ook de nadruk leggen op het verenigingsleven.
- Creëren van een zwemtrap bij de haven van Bears of de mogelijkheid onderzoeken of er een strandje aangelegd kan worden.
- Vaarroute naar Jellum herstellen.
- Gezamenlijke sup, kano of bootje in de Bearsterfeart (officieel is het de Jorwertervaart)
- Meer bekendheid geven aan de 'Doarpskeamer' in Mantgum die in september 2021 is geopend. Het is een gemeentelijk initiatief en onderdeel van het Wmo-beleid. Wanneer kun je daar terecht en voor wat?
- Opknappen boomgaard Uniastate en een plukdag organiseren, gebied uitbreiden met moestuintjes?
- Speeltuin Bears wordt meer gezien als kunstobject dan speeltuin kan hier verandering in worden gebracht.

- Deelvervoer creëren, een duurzame wagen die gedeeld wordt door bewoners.
- Bekendheid sportcoach groter maken.
- Jeu de boules, meerdere banen.
- Forum voor bewoners opstellen voor het stellen van vragen, hulp, delen informatie etc.

Actiepunten

Korte termijn

- Zandbak vullen speeltuin Smidshoeke.
- Wipwap smeren, kraakt nogal.
- Bekendheid 'Doarpskeamer' vergroten als ook over hoe je in contact komt met de sportcoach en vooral wat deze persoon kan betekenen voor de bewoners.
- Overleg jeugd, over hun behoefte, wat speelt er.

Lange termijn

- Een forum of digitaal platform voor bewoners opstellen, makkelijk hulp vragen, delen informatie of aanbieden van goederen.
- Bij verwelkomen nieuwe bewoners meer nadruk leggen op het verenigingsleven en het belang van vrijwilligers.

Sportaccommodatie en dorpshuis: bezit van de dorpsbewoners

Jellum-Bears heeft een aantal eigen bezittingen. Dat zijn de sportaccommodatie op het sportveld in Jellum en het dorpshuis d' Ald Skoalle in Bears.

Het sportveld ligt aan de Hegedyk in Jellum en is eigendom van de kerkelijke gemeente Westerwert. Het wordt gepacht door Doarpsbelang Jellum-Bears. De sportaccommodatie op het terrein is eigendom van het Doarpsbelang. In 2013 is het terrein en de sportaccommodatie vernieuwd en is er bestrating aangelegd voor gebruik als parkeerterrein.

Het sportterrein wordt o.a. gebruikt voor de volgende activiteiten:

Sport:

- Kaatswedstrijden georganiseerd door kaatsclub 'De Twa Doarpen'
- De jaarlijkse grote kaatswedstrijd 'Revanche Freule'
- Jeu de boules
- Losse voetbalpartijtjes etc.

Evenementen / activiteiten:

- Merke Jellum-Bears, ééns per twee jaar
- Enkele op zichzelf staande activiteiten zoals bv. personeelsfeestje met kaatswedstrijd of een privé-familieactiviteit.

Voor de activiteiten wordt in de meeste gevallen een vergoeding gevraagd. Voor het parkeerterrein krijgt Doarpsbelang jaarlijks ook een vergoeding van enkele plaatselijke ondernemers voor het gebruik als parkeergelegenheid voor hun bedrijf.

Voor de financiering van de herinrichting en voor een grasmaaier werd in 2013 geld geleend. Uit de berekening bleek dat, als uiteindelijk alles in 2032 terugbetaald zou zijn, er aan rente bijna € 9.000,- betaald zou zijn. Veel geld en daarom is toen de creatieve oplossing bedacht om genummerde certificaten van elk € 100,- zonder rente uit te geven. Er werden 166 certificaten door de bewoners 'gekocht'. Sinds 2016 worden elk jaar tijdens de jaarvergadering tenminste 15 certificaten uitgeloot en terugbetaald (of in sommige gevallen worden ze geschonken aan het Doarpsbelang). De financiële positie heeft het toegelaten om het aantal certificaten jaarlijks zelfs te verhogen naar 20. In 2023 heeft de laatste uitloting plaats gevonden en in 2024 worden de laatste 21 certificaten terugbetaald. Het Doarpsbelang is dus in 10 jaar tijd van een armlastige naar een financieel goed draaiende vereniging gegaan.

Dorpshuis d' Ald Skoalle

Dorpshuis d' Ald Skoalle is ook eigendom van het dorp. Het is gevestigd in een oude school in Bears en heeft een eigen bestuur. Ieder jaar wordt een activiteitenkalender gemaakt variërend van kinderdisco, snackavonden en de welbekende nieuwjaarsbrunch. Op deze wijze wordt geld gegenereerd voor de stijgende kosten van o.a WOZ, energie, gas etc.

Tevens wordt minder subsidie ontvangen waardoor het steeds lastiger wordt om het hoofd boven water te houden. Het dorpshuis is te huur voor verjaardagen, familiefeestjes, vergaderingen etc.

Vooralsnog zorgt het dorpshuis nog voor de inzameling van het oud papier in samenwerking met de gemeente.

In 2016 heeft er intern een grote verbouwing plaatsgevonden. Dit is grotendeels gedaan door eigen inwoners.

Gewenste situatie

Willen bewoners ook in de toekomst een plek hebben van samenkomst, sport en gezelligheid dan wordt de nodige aandacht en inzet van bewoners gevraagd voor het behoud van sportaccommodatie en dorpshuis.

De jaarlijkse NL Doet waarbij vrijwilligers helpen om de nodige onderhoudsklussen te doen, levert het Doarpsbelang, het dorpshuis d' Ald Skoalle en stichting Uniastate wel een kleine financiële bijdrage op maar dat is niet genoeg.

Tijdens de jaarvergadering wordt inzicht gegeven over het financiële reilen en zeilen van het Doarpsbelang. Waar het geld vandaan komt en waaraan het wordt besteed. De penningmeester doet verslag en legt verantwoording af.

Huidige situatie

Jellum is een streekdorp met een terp-verleden. Het dorp is gebouwd langs de Hegedyk, de oude zeedijk van de voormalige Middellzee. De kerk staat op een iets verhoogd kerkhof aan de zijde van het oudland. De andere kant van de Hegedyk is het nieuwend. Cultuurhistorisch gezien zijn er een aantal waardevolle terreinen zoals de Hege Wier, Mammemastate en het 'Jellumer Bos'.

De Hege Wier dateert waarschijnlijk uit de 11de of 12de eeuw. Het is een in één keer opgeworpen heuvel die bij hoog water het toevluchtsoord was voor dieren. De Hege Wier ligt achter de huizen aan de Hegedyk 39-41.

In Jellum staat een keurige, maar niet erg spannende 19de-eeuwse kerk. De eerdere kerk dateert van begin 13e eeuw, maar is in 1700 en 1893 door onweer verwoest. Het is herbouwd op de oorspronkelijke fundamenteën. De aangetroffen kloostermoppen dateren uit het derde kwart van de 12e eeuw.

Bij de verbouwing van de kerk in 2021 tot cultuurtheater 'Het Mammemahuis', werd een deksel van een sarcofaag aangetroffen uit 1474. Het deksel staat in de hal van het theater.

Mammemastate lag ooit tegenover de kerk van Jellum en is in 1856 afgebroken. Sinds 2022 is de kerk omgedoopt tot Mammemahuis waar culturele evenementen plaatsvinden.

In 2020, bij de start van het project, zijn de grafzerk en grafkelder van Jonker Dr. Sicke van Dekema blootgelegd. Deze Jonker Sicke was de bewoner van Mammema State.

Het Jellumer Bos is de benaming voor de tuin welke naast en achter het herenhuis aan de Hegedyk 21 ligt. Dit huis werd in 1900 gekocht door Hoatse Theodorus Jorritsma. Hij liet om dit huis een 'hûf mei singels en grêften' aanleggen in de trant van het afgebroken Mammemastate. Zijn zoon Rely Jorritsma (1905-1952) werd in dit huis geboren. Hij is naast zijn literaire werk bekend geworden door de Rely Jorritsmaprijs die hij bij testament in het leven heeft geroepen.

Bears is een historisch terpdorp en herbergt vele archeologische waarden. Het Stinsenterrein van de oude Uniastate en de originele poort uit de 17e eeuw is een landelijk bekende bezienswaardigheid. In 1998 werd deze state als stalen luchtspiegeling herbouwd. De luchtspiegeling van Uniastate in Bears is een toeristische attractie die de schaal van de dorpen Jellum-Bears overstijgt. Jaarlijks komen ca. 2000 bezoekers om zich te laten informeren over de geschiedenis van Uniastate, staten en stinsen in Friesland, de eeuwenoude kerk en het poortgebouw en om te genieten van het ruime uitzicht vanaf de toren van Uniastate. Het is bovendien een aansprekende buitenlocatie die geschikt is voor diverse activiteiten en exposities. De entourage maakt deze plek bij uitstek geschikt als romantische trouwlocatie.

De kerk van Bears stamt uit de 13e eeuw. Het pronkstuk is de preekstoel met de 7 christelijke deugden. In de kerk is een bezoekerscentrum ingericht met een permanente expositie en documentatiecentrum over Staten en Stinsen in Friesland. En er is een informatiepunt waar informatie over de omgeving, voorzieningen en evenementen te verkrijgen is.

Rondom Bears ligt een eeuwenoud slotenpatroon dat als een landschapsmonument kan worden aangemerkt.

Toerisme

De Bearsterfeart maakt deel uit van de kleine vaarroute door de gemeente, er is een kanosteiger met picknickplaats die ruimte biedt aan bezoekers om te rusten, het dorp te verkennen en Uniastate te bezoeken.

Aan de Zwette ligt de ecologische camping de Swetteblom en enkele dorpsbewoners bieden B&B mogelijkheden.

Het fietspad van Fûns naar Bears biedt mogelijkheden voor een mooie wandeling of fietstocht in de omgeving.

Gewenste situatie

Het behoud van kleinschalige toeristische en recreatieve activiteiten is van belang voor de levendigheid van de dorpen. De cultuurhistorische kwaliteiten van Jellum en Bears bieden vele mogelijkheden voor het organiseren van evenementen, activiteiten en het trekken van toeristen. zoals:

- Culturele (openlucht) evenementen
- Exposities
- Toeristische fietsroutes
- Dorpskuier voor toeristen en groepen
- Trouwlocatie
- Ligging aan de Elfstedenroute
- Uitreiking Rely Jorritsmaprijs voor proza en poëzie

Het is belangrijk dat de bijzondere cultuurhistorische waarden van Jellum-Bears ook in de toekomst beschermd, versterkt en waar mogelijk teruggebracht worden.

Dit betekent dat de dorpsaanzichten van Jellum- Bears behouden blijven en de kleinschaligheid gewaarborgd blijft. Veranderingen dienen aan te sluiten bij de bestaande situatie.

De monumentale panden zoals beide kerken, Uniastate en andere beeldbepalende panden dienen onderhouden en behouden te worden. Dit vraagt creatieve oplossingen en veel inzet van vrijwilligers omdat structurele subsidies wegvallen waardoor de exploitatie onder druk komt te staan.

Actiepunten

- Zorg voor Uniastate en kerk (is ons gezicht naar buiten)
- Ommetje Jellum-Bears over/langs het erf op de Hilaarderdyk 3
- Trekpuntje bij camping Swetteblom over de Zwette (ommetje)
- 2 á 3 camperplaatsen
- Bevaarbaarheid waterwegen
- Fiets/wandelroute Jellum-Bears-Weidum-Jorwert met cultuurhistorische beleving
- Oude voetpaden weer introduceren
- Infoborden historie Jellum en Bears
- Meer aanlegplekken bootjes Bears/het Wiel
- Pokemonspel van bezienswaardigheden
- Ophaalbrug it Wiel en de Him

Doarpsbelang en gemeente

Van groot belang is een goede verstandhouding met de gemeente Leeuwarden waar Jellum en Bears sinds 2018 onderdeel van zijn. Er is een eigen dorpswethouder, die vanuit het college van burgemeester en wethouders het eerste aanspreekpunt is voor het dorp. Daarnaast is er een dorpencoördinator vanuit de gemeente aangesteld waar Doarpsbelang regelmatig contact mee heeft. Doarpsbelang heeft een lijst met contactpersonen per afdeling om snel en rechtstreeks met de juiste persoon in contact te komen. Bij de jaarlijkse ledenvergadering zijn de dorpencoördinator en de verantwoordelijke wethouder aanwezig en vaak zijn ook een aantal raadsleden aanwezig.

Nu de overheid zich op alle gebied meer en meer terugtrekt, zal een groter beroep worden gedaan op de lokale gemeenschap, niet alleen wat betreft de zelfwerkzaamheid maar zeker ook op het gebied van 'zelf initiatieven nemen'. Het wordt niet meer vóór ons geregeld, maar het moet meer door de bewoners zélf worden opgepakt.

Doarpsbelang vervult daarbij in de toekomst blijvend een belangrijk rol. Ze zal nog meer als belangenbehartiger moeten optreden om niet onder te sneeuwen in een grote gemeente waarin de stad Leeuwarden een grote plaats in neemt. Ze krijgt een meer coördinerende en faciliterende rol, maar er zal met regelmaat ook een groter beroep worden gedaan op de inzet van dorpsbewoners. Het vraagt een pro-actieve houding, gebruikmakend van de (financiële) mogelijkheden die er zijn, initiatief nemen, lange adem hebben en genieten van de resultaten die behaald worden.

Voor financiële middelen zijn we afhankelijk van de aanvraag van subsidies en fondsen en de jaarlijkse steun van de gemeente Leeuwarden. Doarpsbelang stelt jaarlijks 2000,- ter beschikking om nieuwe activiteiten te stimuleren en dorpswensen te realiseren waarvoor geen bestaande budgetten beschikbaar zijn.

Informatievoorziening

In januari wordt door de gemeente een jaaroverzicht met het dorpsprogramma huis aan huis verspreid.

Maandelijks komt de nieuwsbrief: 'Nieuwsbrief Wijken en Dorpen' van gemeente Leeuwarden uit en op de website van Jellum-Bears geplaatst. Enkele keren per jaar wordt een gezamenlijke nieuwsbrief van Doarpsbelang en dorpshuis gemaakt en verstuurd.

Op de website www.jellumbears.nl wordt alle informatie gedeeld die bij het Doarpsbelang binnenkomt. Ook alle notulen, nieuwsbrieven en de dorpsvisie zijn terug te vinden op deze website. De website is van en voor alle inwoners, dus ook informatie van verenigingen, nieuws of andere leuke wetenswaardigheden die aangeleverd worden, worden op de website geplaatst.

Het bestuur van het Doarpsbelang zet zich vrijwillig in voor het dorp. Ze zijn een belangrijk klankbord en eerste aanspreekpunt voor de gemeente. Zonder dorpsbelang geen behartiging voor belangen van leefbaarheid in eigen dorp.

Actiepunten

- Minimaal 'twa-talich korrespondinsjebelied'
- dorpsvisie speciaal gericht op kinderen/jeugd
- korte lijn met de dorpencoördinator/ gemeente behouden
- betere communicatie: website, Rûnkranter, folder, mail
- meer samenwerken, taakverdeling
- DB is centraal punt en schakel met gemeente; meer projectmatig werken met specifieke thema's; Centrale communicatie via Doarpsbelang
- âld papier als traditie behouden
- projectgroep/vertrouwenspersoon
- Nieuwe bewoners direct betrekken bij acties
- het dorp kan alleen in stand worden gehouden als mensen meehelpen en overtuigen

KE. DE TWA
DOARPEN
JELLUM-BEARS

KE. DE TWA
DOARPEN
JELLUM-BEARS

KE. DE TWA
DOARPEN
JELLUM-BEARS

19

64

19

70

19

76

19

82

19

88

19

94

20

00

20

06

20

12

20

19

65

19

71

19

77

19

83

19

89

19

95

20

01

20

07

20

13

20

PLUKTJES

SJ. HOOKESTRA
E. Veldman
H. Krammer

TSJONNEMANUM

J. Hooftinga
H.F. Talsma
A.J. Anema

WOMMELD

H. Ploeg
Sj. Hooft
Joh. Lubbek

WOMMELD

A. Hooftman
A. Veltrop
T. de Boer

DE TWA

H. J. Dijkstra
H. Wouda
A. Kooze

WOMMELD

H. Hooftinga
S. Hooftman
J. Groenhol

WOMMELD

K. Adema
H. Hooftman
J. Hooftinga

TSJONNEMANUM

A. Hooft
H. Hooftman
S. Hooft

WOMMELD

H. Hooft
H. Hooftman
S. Hooft

WOMMELD

H. de Boer
W.S. Leunstra
J. Medema

19

68

19

72

19

78

19

84

19

90

19

96

20

02

20

08

20

14

20

PLUKTJES

SJ. HOOKESTRA
E. Veldman
H. Krammer

TSJONNEMANUM

J. Hooftinga
H.F. Talsma
A.J. Anema

WOMMELD

H. Ploeg
Sj. Hooft
Joh. Lubbek

WOMMELD

A. Hooftman
A. Veltrop
T. de Boer

DE TWA

H. J. Dijkstra
H. Wouda
A. Kooze

WOMMELD

H. Hooftinga
S. Hooftman
J. Groenhol

WOMMELD

K. Adema
H. Hooftman
J. Hooftinga

TSJONNEMANUM

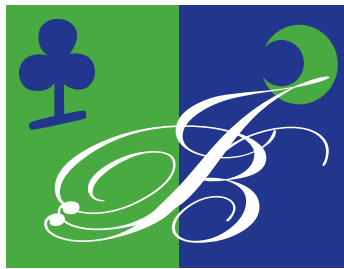
A. Hooft
H. Hooftman
S. Hooft

WOMMELD

H. Hooft
H. Hooftman
S. Hooft

WOMMELD

H. de Boer
W.S. Leunstra
J. Medema

Nawoord

Vanaf de Running Dinner en het moment dat de dorpsvisie verspreid is, zijn al een aantal actiepunten opgepakt en uitgevoerd. Zo snel en makkelijk kan het soms gaan.

- Betonblokken langs fietspad Jellum zijn verwijderd
- Groenonderhoud van o.a. de fietspaden en het pad bij Uniastate is uitgevoerd
- Bushaltes worden in 2023 aangepakt
- Toeristische bordjes zijn aangepast
- Verlichting in Jellum wordt in 2023 vernieuwd, Bears was al uitgevoerd

Ieder jaar wil het Doarpsbelang de stand van zaken van de dorpsvisie tijdens de ledenvergadering met de dorpsbewoners doornemen. Wie weet kunnen de komende vijf jaar alle actiepunten voor de gewenste situatie worden verwezenlijkt.

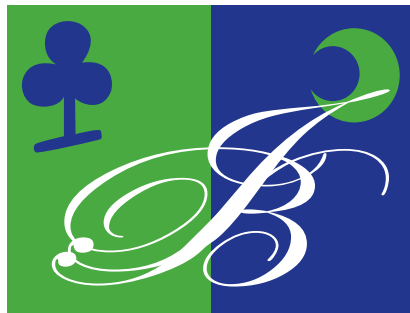
Doarpsbelang ziet graag enthousiaste dorpsbewoners die meedenken en helpen deze wensen uit te voeren.

Je hoeft geen bestuurslid te worden van het Doarpsbelang maar kunt wel een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze dorpen door initiatief te nemen en iets op te pakken.

Samen met je buurtgenoten de handen uit de mouwen steken levert vaak geweldige gezellige momenten op en ook nog leuke resultaten. Kijk b.v. naar de herinrichting van de Hegedyk. Een tiental dorpsbewoners hebben een werkgroep opgericht en hebben zich hiervoor jarenlang ingezet en kijk naar het mooie resultaat. Ook de speeltuinen en het onderhoud van het sportveld en de accommodatie zijn te danken aan de inzet van enthousiaste vrijwilligers die dit hebben gedaan voor meer woonplezier in de eigen omgeving.

Het bestuur van Doarpsbelang Jellum-Bears bedankt alle bewoners van Jellum en Bears die op enigerlei wijze meehelpen om onze dorpen leefbaar te houden en die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze dorpsvisie.

Doarpsbelang

Jellum-Bears